

Aan de snoskommer kom ik niet

Marjolein Algera in gesprek met Remke de Lange

Marjolein Algera (1965) volgde haar opleiding aan de Toneelacademie in Maastricht en is (stem)actrice (van Calimero, Tita Tovenaar en Harry Potter tot de kluchten van Jon van Eerd en Les Misérables). In 2004 won zij de Zilveren Koe voor haar bijdrage aan het niveau van de nasynchronisatie in Nederland. Ook vertaalt ze series en films voor de nasynchronisatie, kinderboeken voor jeugd uitgeverij De Fontein, en heeft ze geschreven voor onder meer de TV-Kantine.

Remke de Lange (remkedelange.nl) is journaliste, schrijfster, vinologe en wijndocente. In Tussen de Druiven (2012) deed ze verslag van een jaar in Australië, waar ze een eigen wijn, Rem's Row, maakte. Voor Trouw schrijft ze over film en televisie; in die krant verscheen oorspronkelijk 'Aan de snoskommer kom ik niet'.

Het Roald Dahl Woordenboek dat uitgeverij Van Dale inmiddels geheel aan Dahls woordcreaties wijdde, deed een van onze redacteuren verzuchten: 'Wat een gemiste kans om dit niet De dikke van Dahl te noemen.'

Aan de snoskommer kom ik niet

Marjolein Algera in gesprek met Remke de Lange

Roald Dahl staat bekend om zijn unieke taal. Marjolein Algera probeert die in de Nederlandse filmversie van *De Grote Vriendelijke Reus* zoveel mogelijk intact te laten.

Voor de Nederlandse versie moest natuurlijk iemand de dialogen vertalen voor de acteurs die de stemmen inspreken. Roald Dahls literaire, vernuftige teksten toegankelijk maken voor een Nederlands bioscooppublik: vertaalster Marjolein Algera kan nauwelijks een leukere klus bedenken.

Hoe gaat dat in zijn werk, een Nederlandse filmversie maken?

Vroeger kreeg ik de film toegestuurd en dan ging ik rustig aan de slag. Tussen de Amerikaanse en Nederlandse première zaten wel een paar maanden. Tegenwoordig gaat het anders: grote studio's zijn bezorgd over piraterij en brengen films vaak op één moment wereldwijd uit. Nu krijg ik een versie waarbij het beeld vaag is gemaakt en alleen de monden, de 'bekjes' zoals we dat noemen, te zien zijn. Met de Engelse dialogen erbij maak ik de vertaling.

De vertaling van Dahls boek door Huberte Vriesendorp leverde gevleugelde woorden op als 'snoskommer', 'fropkottel' en 'Bloedbottelaar'. Ik neem aan dat u daar niet omheen kon?

Nee, maar dat zou ik ook niet willen! Haar vertaling is zoiets als de Statenbijbel. Twee generaties zijn met die woorden opgegroeid. Ik noem mijn werk dan ook een 'hertaling'. Overigens bleef er voor mij voldoende te vertalen over hoor, want geschreven en gesproken taal zijn twee verschillende dingen. Gelukkig heb ik twintig jaar ervaring met stemmen inspreken: zie je een acteur een i-klank maken dan kan ik niet met een a-klank aankomen.

Kunt u een voorbeeld geven van dat gepuzzel met taal?

In Dahls boek noemen de andere reuzen de GVR 'runt', vertaald als 'scharminkel'. Maar dat woord is veel langer, dat krijg je nooit lipsync. Dus heb ik daar 'kriel' van gemaakt. Althans, in beeld. Wordt het buiten beeld gezegd dan heb ik vastgehouden aan 'scharminkel'. Je begrijpt precies wat Dahl met zijn eigengemaakte woorden bedoelt. Het is mijn taak om dat intact te houden. Zo trippelde ik steeds op een evenwichtskoord: behouden wat mogelijk is, en creatief zijn om het te laten kloppen. Het is tijdrovend werk: per bioscoopminuut ben ik ongeveer een uur bezig.

Algera maakte de vertaling in opdracht van Creative Sounds, een bedrijf gespecialiseerd in Nederlandse geluidsbewerking van animatieseries en films. Het is een tak van de filmindustrie waar veel kijkers geen moment bij stilstaan, zegt Algera.

Voor mij is het grootste compliment als mensen zeggen dat ze zich niet realiseerden dat er een originele versie wás. Ik ben bijvoorbeeld al jaren de stem van Laalaa, van de *Teletubbies*. ‘Ach jaaa... dat is natuurlijk niet oorspronkelijk Nederlands,’ hoor ik mensen wel zeggen, haha. Wat ik doe lijkt misschien ondankbaar, maar ik word heel blij als mijn werk onzichtbaar is, als de ‘bekjes’ precies kloppen.

Was *De GVR* een bijzonder project?

Voor mij als groot Dahl-fan, ja. Mijn *GVR*-boek bleek zoek, dus ik heb onmiddellijk een nieuw exemplaar gekocht en het weer drie keer gelezen. Eerlijk gezegd ben ik soms een beetje sceptisch bij dit soort films, maar ik denk dat de liefhebbers blij zullen zijn: de film is dicht bij het boek gebleven, zelfs de tekeningen van Quentin Blake komen even terug. Ik vond het waanzinnig leuk om eraan mee te werken.